

אספרה שמך לאחי

♦ ח' אדר א' תשפ"ד ♦

♦ לימוד ענייני המשכן וכליו ♦

יש אנשים שחושבים בטעות, בשביל מה לי ללמוד פרשה זו, מה זה נוגע אלינו, הרי מדובר כאן מדברים שאינם שייכים לזמננו, ואפילו כשהמשיח יגיע והבית המקדש יבנה, הרי לא יבנו כתבנית המשכן, תכנית הבנייה של בית המקדש השלישי, כבר כתובה בספר הנביא יחזקאל, ולמה אני צריך לאמץ את מוחי הקטן להבין את צורת הבנייה של קרשי המשכן, ואיך היריעות כיסו מלמעלה, ותבנית כל הכלים? אך מחשבה זו איננה נכונה, כפי שאמרו "חז"ל, כשבני ישראל היו בגלות בבל, אחר שנחרב בית המקדש הראשון, אמר ה' ליחזקאל הנביא; אָתָּה בֶן אָדָם הִגַּד אֶת בֵּית יְשׁוּעָאֵל אֶת הַבַּיִת, לֵךְ וְתִלְמַד עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶת צוֹרַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שִׁיְהִי לְעֵתִיד, אִמְרָה יִחְזַקְאֵל לְפָנַי הַקְּב"ה; רַב־שׁוֹעַ עַכְשָׁיו אֲנִי נְתוּנִים עַדִּין בְּגוֹלָה בְּאַרְץ שׁוֹנַאֲנִינוּ, וְאַתָּה אֹמֵר לֵילֵךְ וְלְהוֹדִיעַ לְיִשְׂרָאֵל

צוֹרַת הַבַּיִת. הוֹדַע אֹתָם וְכָתַב לְעֵינֵיהֶם וַיִּשְׁמְרוּ אֶת כָּל צוֹרָתוֹ וְאֶת כָּל חֻקֹּתָיו, וְכִי מָה יְכוּלִים הֵם כַּעַת לַעֲשׂוֹת, הִנֵּח לָהֶם, עַד שִׁיעֵלוּ מִן הַגּוֹלָה וְאַחֲכָי אֲנִי הוֹלֵךְ וְאֹמֵר לָהֶם, א"ל הַקְּב"ה לְיִחְזַקְאֵל, וְכִי בִשְׂבִיל שְׁבִנֵי נְתוּנִים בְּגוֹלָה יֵהָא הַבִּנְיָן בְּטֵל, גְּדוּלָה קְרִיאָתָם בְּתוֹרָה כְּבִינָה, לֵךְ אֲמֹר לָהֶם שִׁיעֲסֻקוּ לְקִרְוֹת תּוֹרַת צוֹרַת הַבַּיִת, וּבִשְׂכַר קְרִיאָתָם שִׁיעֲסֻקוּ לְקִרְוֹת בַּהּ מַעֲלָה אֲנִי עֲלֵיהֶם כֹּאִילוֹ הֵם עֹסְקִים בְּבִנְיַן הַבַּיִת

והטעם בזה כִּי הַסְּפֹר בַּעֲנִין הַמִּשְׁכָּן וְכִלָּיו, וְהַחֲקִירָה בְּתַכּוּנַת צוּרוֹתָיו וּמוֹבָאֵיו, וְשַׁעוֹר אַרְכָּן וְרַחְבָּן וְקוֹמָתָן, אֵפֶי עַל פִּי שְׁאִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִיָּים יֵשׁ בְּזֵה מִצְוֵה גְּדוּלָה, וְעַד שְׁמַיִם יִגִּיעַ שְׂכָרָה, וְכִמוֹ שְׁבִלִימוֹד עֲנִינֵי הַקְּרַבְנוֹת, כְּשִׁמְתַּעֲסַק בְּתוֹרַת הַקְּרַבְנוֹת, בִּשְׂבִיל הַסְּפֹר בְּפִיז בְּלַבַּד שְׁמִקְבֵּל שְׂכַר, וְנַחֲשֵׁב לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ, כֹּאִלוֹ עֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה בְּפוּעַל, וְהַקְּרִיב קֶרֶבֶן עַל הַמִּזְבֵּחַ, כְּמוֹ כֵּן בְּסִפּוֹר עֲנִינֵי הַמִּשְׁכָּן וְהַמִּקְדָּשׁ יֵשׁ לָנוּ זְכוּת עֲצוּמָה כְּשִׁנְלִמַּד וְנִהְגָה בָּהֶם, וְנִשְׁתַּדֵּל לְהַבִּין אֶת הַדְּבָרִים כְּפִשׁוּטָן, וּבְזְכוּת זֶה שֶׁנִּדְבַר וְנִתְעַסַּק בְּעֲנִינֵי הַמִּשְׁכָּן יִשִּׁיב שְׂכִינָתוֹ לְתוֹכוֹ.

♦ ויקחו לי תרומה ♦

ביום הכיפורים ירד משה רבינו מן השמים, שם עמד בתפילה על עם ישראל מראש חודש אלול במשך ארבעים יום, וְשָׁנִי לְחַוֹת אֲבָנִים הוֹרִיד בְּיָדוֹ. וְלִמְחַרְת 'יום הכיפורים, אמר את הציווי היקר והמרגש; ויקחו לי תרומה, "בני ישראל" תשמעו, הקב"ה ששכינתו היתה בשמים, רוצה להשרות שכינתו ביניכם, כאן בארץ, השכינה² שהתגלתה לעיניכם על הר סיני בשעת נתינת התורה, כנאמר; הֵן הִרְאָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ אֶת כְּבוֹדוֹ וְאֶת גְּדֻלוֹ, וְאֶת קְלוֹ שְׁמֵעָנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, כַּעַת נֹזֶכֶה שֶׁתִּשְׂרָה אֲצִלָּנוּ בְּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ, בְּאוֹפֵן קְבוּעַ בְּמִשְׁכַּן שְׁנַבְנָה לוֹ, אֲמַנֵּם יִהְיֶה הַהֲשָׂרָה בְּאוֹפֵן נֹסֵת, אֲבָל כְּמוֹ בְּהַר סִינַי, יִהְיֶה גַם כֹּאֵן כְּבוֹד ה' מֵלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן. וְכִמוֹ שְׁבַהַר סִינַי דָּבַר ה' עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי יִדְבַר בְּמִשְׁכַּן עִם מֹשֶׁה מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים.

♦ דור לדור ישב מעשיך ♦

לא היה זה בזכות עבודת ה' של משה רבינו בלבד, כבר כמה וכמה דורות שבזכותם, זכו אותו הדור לכך, אברהם אבינו עשה מעשים טובים ובזכותו ירדה השכינה מן הרקיע השביעי לששי, בא יצחק אבינו ופשט צוארו על גבי המזבח וירדה השכינה מן הששי לחמישי, בא יעקב ונטע אהלים לתורה, וירדה השכינה מחמישי לרביעי, בא לוי והורידה מרביעי לשלישי, בא קהת והורידה משלישי לשני, בא עמרם והורידה לראשון, וכעת בא משה והורידה למטה, וכבוד ה' מלא את המשכן.

1. רש"י פרק ל"א פסוק י"ח
2. רמב"ן פרק כה א.
3. פסיקתא רבתי פרשה ה
4. תנחומא צו י"ד
5. רבינו בחיי (לח ט)

♦ קדושת המשכן ♦

כידוע שבבנין בית המקדש השני לא היתה השראת השכינה כמו בבית המקדש הראשון חז"ל אמרו (יומא כא:): שחסרו בו חמשה דברים שהיו במקדש ראשון ואלו הן;

א. ארון וכפורת וכרובים, נגנזו על ידי המלך הצדיק יאשיהו בסוף ימי בית הראשון, כמו שכתב הרמב"ם; אבן היתה בקדש הקדשים במערבו שעליה היה הארון מונח ולפניו צנצנת המן ומטה אהרן ובעת שבנה שלמה את הבית, וידע שסופו ליחרב, בנה בו מקום לגנוז בו הארון למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות, ויאשיהו המלך צוה וגנזו במקום שבנה שלמה,⁷ והיה מכוון נגד מקומו למעלה בקודש הקדשים.

ב. האש⁸ מהשמים שהיה תמיד בוער על המזבח, היה חסר, אמנם היה אש גם בבית השני, אך שונה לגמרי כי בבית ראשון היה האש מסייע באכילת הקרבנות, והיתה רבוצה כאריה, ובבית שני לא היה מסייע והיתה רבוצה ככלב.

ג. שכינה, שרתה רק בבית ראשון שנאמר; **פָּתַח אֱלֹהִים לְפֶתַח וּדְרָשׁוּ חֲז"ל** שעל אף שזכו הפרסיים שמוצאם מיפת לבנות תחת חסותם, את בית המקדש השני, בכל זאת לא שרתה השכינה אלא בבית המקדש הראשון שנבנה על ידי שלמה המלך שמוצאו מזרע שם שנאמר; **וַיִּשְׁפֹּן בְּאֶהֱלֵי־שָׁמַיִם**.

ד. רוח הקודש לא היתה כל כך מצויה בנביאים,¹⁰ שלזה צריך את הזכות וההשפעה של הארון, שכבר נגנזו.

ה. אורים ותומים, שהכהן גדול לבש, אמנם היה בפועל אך לא היתה הזכות שישב לנשאלים בו.

אבל בבית המקדש הראשון היו כל חמישה הדברים, והשראת השכינה היתה כל כך בגלוי,¹¹ שלא היה צריך לעשות על הגג דוקרנים לעורבים, כי העופות לא היו פורחים עליו מרוב קדושה.

ועל אף קדושתו העצומה של בית המקדש, לבסוף נחרב בעונינו ונפל ביד האויבים.

אבל "המשכן" שבנה משה רבינו, לעולם לא נפסד ולא נפל ביד אויב, ולא המשכן בלבד, אלא גם כלי המשכן

ששימשו בבית המקדש, והרי בשעת החורבן נפל המקדש ביד האויב, בכל זאת כלי המשכן שנשארו לא נפל שום דבר ביד האויב. והטעם לזה כי בבניית המשכן שהוקם על ידי משה רבינו, היו ראשי אומני מלאכת המשכן וכליו, מיוחסים וצדיקים שבדור, ובכן שרתה שכינה במעשי ידיהם, ולא נפל ביד אויבים. אבל בית המקדש השני נבנה ברשות המלך כורש ולא היו שם בבנייה מבני לוי, וגם התעסקו בבנינו גוים צידונים וצורים, נחרב בסוף לגמרי, וגם מקדש הראשון שבנה שלמה כיון שהיו בו עובדי מלאכה מצור, לכן נפסדו חלקיו, והוצרך לחזק את בדק הבית ונפל בסוף הכל ביד אויבים.

♦ וְהַעֲשֶׂה וְהַכְּבוֹד מְלִפְנֵיךָ ♦

במלאכת¹³ המשכן על אף שהיה דבר מועט מאד ביחס אל העושר שהיה בבית המקדש הראשון, ובפרט אל העושר שהיה בבנין הורדוס. עם כל זה במשכן של משה, תמיד היה בו מראה כבוד ה' יותר ממה שהתמיד במקדש ראשון, ובמקדש השני לא נראה כלל. להורות לנו שלא קצבת העושר וגודל הבנין יהיו סבה להשרות השכינה בישראל, אבל רוצה ה' את יריאיו ומעשיהם לשכון בתוכם.

♦ דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה ♦

ה' ציוה¹⁴ למנות גבאים שיגבו את התרומה, והגבאים יהיו מבני ישראל, שידברו בלשון רכה, ולא מהערב רב, שהם אינם רחמנים בני רחמנים, והם יגבו בחזקה, והרי אסור ללחוץ יהודי אפילו לצורך צדקה. וכמו כן לא רצה ה' שמושה ואהרן יהיו הגבאים, כי שמא יהיה אחד שלא יתן כל כך בלב שלם, והם לא ירצו לקבל ממנו, כי אין כוונתו רצויה, לכן ימנו אחרים שאינם מבינים ויקחו מכל מי שנותן, ועל ידי הצדיקים שתורמים בלב שלם, יתוקן גם תרומתו, ואחר כך משה ואהרן יקבלו מהגבאים יקבלו כל התרומה יחד מהגבאים.

6. בית הבחירה פ"ד ה"א

7. מלבי"ם דברי הימים ב לה ג

8. יומא כא:

9. יומא י.

10. העקרים י"א

11. הערוך, בערך כל, ועיין שבת צ. תוד"ה מכליא

12. ספורנו ל"ח כ"א

13. ספורנו ל"ח כ"ד

14. מהר"ל דיסקין

♦ וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה ♦

העבודה במקדש, או על ידי משיחתם בשמן המשחה, ובכך העבודה של הארון זה להכניס בו את הלוחות, וכיון שלא היו לוחות, לא היה בשביל מה לעשות את הארון, ושמן המשחה לא היה כי גם זה נגנז, ולכן אף אם היו עושים ארון לא היה אפשרות לקדשו לכן לא עשו ארון בבית שני.

♦ וַעֲשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב ♦

מעל הארון היו שני כרובים זהב טהור, שהם צורת ילדים, גם בהם נעשה נס מופלא,¹⁸ כשהיו בני ישראל מתנהגים כשורה ומקיימים המצוות, היו הכרובים פונים זה לזה, וכשבני ישראל חלילה לא התנהגו כראוי, היו הכרובים הופכים פניהם כלפי הבית, אך בזמן החורבן כשה' יתברך שפך כעסו על עצים ואבנים ונחרב הבית וגלו ישראל מעל אדמתם, אז נכנסו הגוים להיכל מצאו את הכרובים שהם פונים זה לזה, ומדוע? הרי החורבן היה בזמן שבני ישראל לא עשו וקיימו את רצון ה', אלא כשנכנסו הגוים, ראה הקב"ה איך הם נראים, וכלפי הגוים, תמיד נחשב היהודי יותר טוב, וכנגדם בוודאי אנו עושים רצון ה', ולכן התפלל דוד המלך ואמר, שִׁפְטֵנִי אֱלֹקִים וְרִיבָה רִיבִי מְגוֹי, כשאתה רוצה לדון אותי, ולבדוק את מעשי, תדון אותי כלפי גוי, ואז בוודאי אני נחשב צדיק.

וַעֲשִׂיתָ יְרִיעֵת עֲזִים - אֲרָה הַיְרִיעָה הָאֶחָת שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְרַחֵב אַרְבַּע בָּאַמָּה

המשכן¹⁹ היה מכוסה ביריעות העשוי מעור עז, אורך היריעה האחת שלשים באמה, ורחבה ארבע אמות, ובמדות של זמננו - אורך כחמש עשרה מטר, ורחב שתי מטר, וכל זה חתיכה אחת, לא תפור, והיכן יש להשיג "עז" כזה גדול, ומעל זה היה עוד מכסה של ערת אֵילִם מְאָדָּמִים, וּמְכֹסָה עֵרֹת תְּחָשִׁים מְלֻמְעָלָה, וגם זה היה כולו עשוי מאיל אחד, ותחש אחד, ולכן כתוב עֵרֹת לְלֹא וְאֵילִם לְלֹא יו"ד שנייה, להורות שהיה רק אחד, והכל היה מעשה ניסים שנעשה להם לשעתו, על ידי נס, לצורך בניית המשכן.

אמר הקב"ה לישראל¹⁵ מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה. משל למלך שהיה לו בת יחידה בא אחד מן המלכים ונשאה, רצה לילך לו לארצו עם אשתו אמר לו המלך; בתי שנתתי לך יחידית היא, להפרד ממנה איני יכול! לומר לך אל תיקח אותה איני יכול! לפי שהיא אשתך, אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך, קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם שאיני יכול להניח את בתי. כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול! לומר לכם אל תטלוה איני יכול! אלא בכל מקום שאתם הולכים בית אחד עשו לי שאדור בתוכו שנאמר ועשו לי מקדש.

♦ וַעֲשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים ♦

בפרשה נזכרו כלי המשכן הארון השלחן והמנורה ועוד כלים, אמנם הכלי היותר חשוב מכולם היה הארון הנקרא אֲרוֹן הַעֲדוּת על שם שני לוחות הברית שהיו מונחים בו, וזה היה עדות בין הקב"ה וישראל שציוונו מצות הכתובות בתורה. גילוי השכינה היה במיוחד מעל הארון, ששם היה מגיע הדיבור למשה רבינו כמו שנאמר וְדַבַּרְתִּי אִתָּךְ מֵעַל הַפְּתָח מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר עַל אֲרוֹן הָעֵדוּת אֵת כָּל אֲשֶׁר אֶצְוֶה אוֹתְךָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, גם היה במקום הזה נס מופלא מאוד שלא ניתן כמעט להבנה כמו שאמרנו חז"ל¹⁶ דבר זה מסורת בידינו מאבותינו מקום ארון אינו מן המדה, פירושו שהארון בקדש הקדשים לא תפס מקום, מדת הקדש קדשים היה עשר אמה מקיר לקיר, אם היינו מודדים מצד ימין עד הארון היה חמש אמות, וכן מצד שמאל עד הארון חמש אמות, והארון עצמו שמדתו אֲמִתִּים וְחֻצֵי אַרְכּוֹ, וְאַמָּה וְחֻצֵי רַחְבּוֹ לא תפס מקום.

והנה כבר הזכרנו שהארון שעשה בצלאל בפקודת משה רבינו במדבר, אמנם הובא אחר כך לבית המקדש הראשון, אך בבית המקדש השני כבר לא היה הארון, כי נגנז על ידי המלך יאשיהו בסוף בית ראשון, ונתקשו המפרשים מדוע¹⁷ לא עשו ארון חדש כמו שעשו שאר כלים, אלא שכל הכלים במקדש מתקדשים על ידי שעושים בהם את

15. מדרש רבה לג א

16. יומא כ"א

17. ר"ח עוזר מוילנא השיב לאדמו"ר מגור, פרדס יוסף

18. ב"ב צ"ט

19. היכל הברכה קאמרנא

עיצוב ועימוד: בהירות
b65271000@gmail.com

ניתן להשיג בטל': 053-314-1925
ובמייל: wa052052@gmail.com